వ్యథిత హృదయం

శ్రీ వంగల వేణుగోపాలాచార్య

శ్రీ ద్రంగా వాంఛించినంత మాత్రాన, అనుకున్నవన్నీ అనుకున్నట్టుగానే జరిగితే, అరవిందం పరిస్థితి యిప్పుడున్నట్టుండేదికాదు తన జీవితాన్ని గురించి యోచించినకొద్దీ మరీ అయోమయంగా ఉంటోంది. రెండేళ్లకిందట ప్రపంచమంతా ఒక యింద్ర ధనుస్సులా ఆనందంగా ఉండేది అరవిందానికి యింటర్ చదివే రోజుల్లో ఎన్నో జీవితపథాలు నిర్మించుకున్నాడు తండ్రి సంపాదన, తన కాలేజీ చదువు భరించేటంత పెద్దదికాకపోయినా నెలకి అరవైరూపాయిలూ బిళ్లకుడుముల్లా పంపుతుండేవాడు తండ్రి తన తరువాత అంతటివాడయిన అరవిందం ఏ పెద్ద చదువయినా అయితే, మిగిలిన తమ్ముళ్లకి, చెల్లెళ్లకి అండగా నిలుస్తాడని ఆ తండ్రికి ఆశ అరవిందం కూడ అవసరమయినంతలో క్లుప్తంగా గడుపుకునేవాడు అందరి అభిమానమూ చూరగొన్నాడు. తన రచనలు లేనిదే కాలేజీ పత్రికలూ, తన ప్రసంగం లేనిదే సమావేశాలూ, తన గానం లేనిదే కాలక్షేపాలూ రక్తికట్టవని పేరు పొందాడు. ఆ వయసులోనే, లెక్చరర్లచేత అంత మన్నన, తోటి విద్యార్థులచేత అంత గౌరవం పొందే అరవిందం, అప్పుడప్పుడు యిది భావిలోకలిగే విషమ పరిణామానికి సూచనేమోనని భయపడేవాడు. యింటర్ రెండో సంవత్సరంలో, సారస్వత పోటీలలో ఉత్తమ బహుమతి నందుకున్నాడు అరవిందం. ఆవ్యాసం ప్రిన్సిపాల్ సభలో చదివి వినిపించి అరవిందాన్ని పొగిడారు ప్రిన్సిపాలుగారంటే సామాన్యులుగారు అటు ఆంగ్లేయ సాహిత్యాన్ని, యిటు ఆంధ్ర వాగ్గేయకారకుల్ని జీర్ణింపచేసికొన్న ఒక మహావ్యక్తి ఆయన మన్ననలందటం సాధారణమయినవిషయం కాదు తెలుగు లెక్చరరుకూడా యింత చిన్నవయసులో యింత విజ్ఞానం వికసించి ఉండటం నేనెక్కడా చూడలేదంటూ ఆనందబాష్పాలువిడిచారు అరవిందానికి యిదంతా కలగా ఉంది అంతమంది సాహిత్యవేత్తలుతన్ను పొగుడుతున్నారంటే భయంగాకూడ ఉంది. ఆనాడు అరవిందం రూముకివచ్చి చూసికునేసరికి ఒకజాబు పడిఉంది మధ్యాహ్నం పోస్టువాడు కిటికీలోంచి వేసిఉంటాడనుకుంటూ, కవరు చింపిచూశాడు అది తండ్రి రాశాడు. నెల మధ్యరోజుల్లో డబ్బు పంపడం కష్టమని, పైనెల జీతం తీసుకోగానే తప్పకుండా పంపుతానంటూ వ్రాశాడు తండ్రి అవును. తన కుటుంబ పరిస్థితులన్నీ తనకి తెలుసు. ఆజాబు సాంతంగా చదవలేకపోయాడు యీనాడు తనూ ఏదో పనిచేసి యాభై రూపాయలు తెస్తే, తన తండ్రి కెంత నిశ్చింతగా ఉంటుంది అసలు తను యీ కాలేజీలో చేరకుండానే ఉద్యోగం చూడవలసింది ఈ ఆలోచనల్లో అరవిందానికి, తనకి కాలేజీ చదువుల ఆశ కల్పించి, ఆ మూడుముళ్లువెయ్యగానే, మొఖం చాటేసిన వ్యక్తులమొహాలు జ్ఞప్తికివచ్చాయి. అటువైపు వాళ్ళని తలచుకోవడమే మానివేశాడుతను. తమ అవసరాలకోసమై, యితరుల జీవితాలని నాశనంచెయ్యటానికైనా వెనుదియ్యని ఆ చీడపురుగులకి తన హృదయంలో స్థానం లేదనుకున్నాడు అరవిందం . పోనీ... యీ పడంగా వెళ్లి ... తండ్రికి సాయపడదామనుకున్నాడు కాని... యిక మూడునెలల్లో యింటర్ అయిపోతుంది. పండివచ్చిన ఫలాన్ని తన్నుకోవటంకంటే ఓపికపట్టి మూడునెలలుందామనుకున్నాడు . కాని పరీక్ష దరఖాస్తు, టరమ్స ఫీజుల కోసం రాసినపైకం యింకా రాలేదు... కాలానికి యివేవీ తెలియక దొర్లుకుపోతోంది వడిగా

ఈవిషయాలే ఆలోచిస్తూ, కాలువ ఒడ్డున కూర్చున్న అరవిందాన్ని తెలుగు లెక్చరరు అనునయించాడు పరిస్థితులన్నీ తెలిసికొని, ఎంతయినా బాధపడ్డారు. ఎంతో అభిమానంతో, అరవిందాన్ని, ప్రిన్సిపాలు యింటికి తీసికొనివెళ్లి వ్యయముగా ఉన్నస్థితి చెప్పారు. ఆయనది సహజంగా జాలిగుండె. అరవిందం చరిత్రతో మంచులా కరిగింది. కాలేజీకి కట్టవలసిన పయికం ముందు ఫండులోంచి యిప్పిస్తానని, ఆతర్వాత స్కాలరుషిప్పు తప్పకుండా వచ్చేమార్గం చూస్తానని మాటయిస్తూ యిద్దరిని సాగనంపారు నిజంగా ఆయన హృదయం అంతటి దయార్ద్రం కాని హృదయాలు మంచివయినంతమాత్రంలో అన్నీ మంచి పనులే చెయ్యగలుగుతామా... జరిగిన పరిణామానికి అరవిందం ఎంతయినా సంతోషించాడు తన తండ్రికి భారం తగ్గింది. తనకి బెంగ వదిలింది మనస్సులో వెయ్యి దేవుళ్ళకి మొక్కుకున్నాడు అరవిందం యితోధికంగా పరీక్షలకి చదువుతున్నాడు.

కాని విధి వేరోలాఉంటే, ఎవరేమి చెయ్యగలరు! పరీక్షలముందు ఫీజు కట్టవలసిన పేర్లలో తన పేరుకూడ జోడింపబడి ఉండటంచూసి స్తంభించిపోయాడు అరవిందం డబ్బు కట్టనివాళ్లని పరీక్షకి పోజరవనివ్వరనిరాసి ఉందా నోటీసులో ఉన్నవడంగా రెండువందల రూపాయిలు ఎక్కడినుంచి తెస్తాడు. ఒకసారి లెక్చరరుని కలుద్దామనుకున్నాడు. యిక ఆయన మాత్రం ఏమి చెయ్యగలరు తనని ప్రత్యేకంగా తీసికెళ్లి స్కాలరుషిప్పు అర్థించారు. మాట యిప్పించారు . యింతకంటె ఎవరు ఏమి చెయ్యగలరు...ప్రిన్సిపాలుని కలవడంకూడ అరవిందానికి మనస్ఫూర్తిగయిష్టం లేదు...కాని మనసొప్పక...పరీక్ష యిక రెండురోజులుందనగా ప్రిన్సిపాలింటికి వెళ్లాడు అరవిందం. అరవిందాన్ని చూడగానే ప్రిన్సిపాలు లేచివచ్చి ఆదరించాడు. . అరవిందాన్ని సూటిగా మొహంలోకి చూడలేకపోతున్నాడు ప్రిన్సిపాలు. అరవిందం ఎందుకువచ్చాడో తనకి తెలుసు. . కాని వ్యవహారం తనకి మించిపోయింది. తను చెయ్యికలిగింది యిక ఏమి లేదు. . చూడు.. అరవిందం ఎల్లాగయినా యీ రెండు వందలు కట్టెయ్య నీమీద అభిమానంతోనే నీకు మాట యిచ్చాను కాని

(15-వ పేజీ చూడండి)

తోచవచ్చు.

అన్ని తరగతులవారికీ దరిద్రంఅంటే ఒకే అర్థం తోచినప్పటికీ, ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క రూపంలో అది ప్రత్యక్షం కావటంలోనే ఉంది. మధ్యతరగతిలో కిందితరగతివారికి చెందిన రవణదరిద్రం పెద్దదరిద్రం కాకపోవచ్చు. కాని, ఇదే పెద్దదరిద్రమని రవణఊహించటానికీ, అది తీర్చుకోలేక మథనపడటానికీ రవణకున్న కొద్దిపాటి సంస్కారందోహదం చేసిందని చెప్పాలి దరిద్రాన్ని దరిద్రంగా గుర్తించుకోనడంలోనూ, అదితీర్చుకోటానికితగిన శక్తిలేకపోవడంలోనూ ఉంది చిక్కు. ఈ చిక్కు తీర్చుకోవాలంటే రవణకు ఎదురైన సాంఘికపరిస్థితులు అతనికి ఏమాత్రమూ సహాయంచేయకపోగా, రవణని మరింత దరిద్రుణ్ణిచేశాయి.

'డబ్బుతేలేనట్టి నరులకు కీర్తి సంపద లబ్బవోయ్' అన్నముక్క జ్ఞాపకమొచ్చింది రవణకి తనకు కీర్తి వద్దూ, సంపదావొద్దు అంతకన్నాముందు కనీసపు కోరిక - తనవంటివారి ఈ దరిద్రానికి పరిష్కారం కనిపిస్తే అదే పదివేలు. కీర్తి సంపదల సిగతరిగిరి!

తను వేసుకున్న లెక్కప్రకారం కాకుండా, పదిహేనురోజులు ముందుగానే రవణకు దరిద్రం. ఒక కొత్త రూపంలో ప్రత్యక్షమయింది ఈసారి సుపుత్రుడి రూపంలో!

అయితే రవణ, దీన్ని, దరిద్రం తాలూకు ప్రత్యక్షావతారంగా భావించలేదు. తను ఒక తండ్రిఅయినాడన్న పితృభావం ఇందులో ఇమిడిఉన్న దరిద్రభావాన్ని అణచివేసింది. ఆరోజున రవణ అనుభవించినంత ఆనందం ఎన్నడూ అనుభవించలేదు. ఆ ఆనందంతోనే, మూడోనాడు ఒక కార్డు సంపాదించి, తల్లికి ఉత్తరంరాశాడు

"మ. అ స. అమ్మకి. నిన్న పదిహేనోతారీఖు తెల్లవారుఝామున-అంటే అయిదూ పదినిమిషాలకు నీకు ఇక్కడ ఆస్పత్రిలో మనుమడు కలిగాడు తల్లీ పిల్ల క్షేమం. ఈ శుభవార్త అందరికీ తెలియచేయవలసింది"

ఇది పోస్టుచేసిన సాయంకాలమే, తను తాత్కాలికంగా మరిచిన దరిద్రం రెట్టింపుతో మరో రూపంలో సాక్షాత్కరించింది రవణకి. ఈ దరిద్రం, తండ్రి రాసిన ఉత్తరంలో కనిపించింది

"—ఇవేళకి పదిహేను రోజులై మీ అమ్మ జబ్బులో తీసుకొంటోంది. టాన్సిల్ పెరిగిందిట అపరేషను అవసరమంటున్నారు. నువు పెద్దవాడివి. ఒకసారి వచ్చి, తల్లినిచూసి వెళ్తావా?"

ఒక్కొక్కప్పుడు దరిద్రానికి మాటత్తుగాకూడా ప్రత్యక్షమయ్యేశక్తి ఉంటుందని రవణ ఊహించలేకపోయినాడు. తను ఉన్నస్థితిలో, తక్షణం ఎట్లాప్రయాణం చేయటమో తెలీలేదు. కడసారి, తల్లిని ఒక్కపర్యాయం చూసుకోటానికి అవకాశంలేకపోవటం అన్నింటికన్న మించిన దరిద్రం

"నాన్నగారికి, కాంతకు పురుడువచ్చిందని నిన్ననే అమ్మకు రాశాను. ఈ పరిస్థితిలో దాన్నివొదిలి ఎట్లారాగలనో అర్థం కాకుండాఉంది. అమ్మకు ఎలాఉన్నదీ వెంటనే రాయండి—"

తను రాలేనన్నవిషయం స్పష్టంగా రాయటానికి ఇంతకన్న చేతకాక, ఒక ఉత్తరంరాసి పోస్టుచేసి వొక్కడే తన గదిలో, దిండులో ముఖంపెట్టి, రవణ వెక్కి వెక్కి ఏడవటం, భగవంతుడనేవాడుంటే, వాడికి వినపడిఉండాలి

ఆ దుఃఖంలోనే కాంతా, తన చిన్నకొడుకూ జ్ఞాపకంరాగా, రవణ వెంటనే లేచి, ఆస్పత్రి చేరుకొనేసరికి, అప్పటికే వేళమించిపోయి, గేట్లు మూసేశారు.

ఈసారి రవణకు దుఃఖం రాలేదు. ఆస్పత్రిఉన్నచోటమాత్రం, పెద్ద సముద్రం—సముద్రంమీద దరిద్రదేవత నాట్యంచేస్తున్నట్టూ కనిపించాయి. ★

వ్యధితహృదయం

(13-వ పేజీ తరువాయి)

కమిటీ నాకు ఎదురుతిరిగింది ..నా మాట ఏదీ వాళ్ళకి నచ్చటంలేదు. .నేను చెయ్యగలిగిందేమీలేదు . యింకా ఏదో అంటున్నారు ప్రిన్సిపాలు. తరువాత మాట లేవీ అరవిందానికి వినిపించటంలేదు. కన్నీరు మాత్రం ధారలుగా చెక్కిళ్ళమీదుగా ప్రవహిస్తోంది మెల్లిగా వంగి ప్రిన్సిపాలు గారి కాళ్ళకి వందనంచేశాడు 'నా గురించి మీరు విచారించకండి—మీ హృదయం నాకుతెలుసు 'వస్తానంటూ సెలవు తీసికొని, భారంగా రూముకి చేరాడు

తన తండ్రివంకనుంచి ఆశలేదు యితర వ్యక్తుల నాశ్రయించడం అరవిందానికి యిష్టంలేదు

పరీక్ష మొదటిరోజున, తోటివిద్యార్థులందరూ పరీక్ష రాస్తుంటే, అన్ని సబ్జక్టులూ బాగా చదివిన అరవిందంమాత్రం ఊరి బయట ఏ మామిడితోపులోనో, కాలువ గట్టుమీదో ఆ కాలంలోకి శూన్యంగా మాస్తూ కూర్చునేవాడు మూడో రోజున గాబోలు ప్రిన్సిపాలు అరవిందానికి కబురంపాడు. 'డబ్బు విషయం తర్వాత చూసికోవచ్చు, పరీక్షకి రావలసిందని'. గాని అరవిందంలోని ఆత్మాభిమానం సమ్మతించలేదు అప్పటికే రెండు పరీక్షలయ్యాయి. ఫస్టుక్లాసు రావలసిన తనుపార్టు మిగులుతో పోవడమూ.. నిరుత్సాహంతో, ఆ సహాయం కూడ నిరాకరించి, రెండేళ్ళ చదువూ వ్యర్థం కాగా, కాలేజీలోంచి యివతలికి వచ్చేశాడు అరవిందం శాశ్వతంగా

యీవిషయం జరిగి యిప్పటికి రెండేళ్ళయింది యీ రెండేళ్లూ అరవిందం తండ్రివద్దే ఉన్నాడు తన చదువువిషయం తెలిసినదగ్గరినుంచీ ఎంతయినా యత్నించాడు డబ్బుకోసం, యింకా యిత్నిస్తూనే ఉన్నాడు కాని . ఆదాయానికి మూడింతలు ఖర్చున్న ఆ సంసారంలో అరవిందానికి ప్రత్యేకంగా రెండు వందలు రాలాలంటే అంత సులభంకాదు తనే కాలేజీకి డబ్బు కట్టవలసి రావడంతో తన స్కూల్ ఫయినల్ సర్టిఫికేటుకూడా కాలేజీలో చిక్కుపడింది యిప్పుడు తను చదివిన చదువుకి నిదర్శనం కూడ లేదు

పోనీ యిల్లువదిలి ఎటయినా పోయి సంపాదించుదామనుకున్నాడు అరవిందం. యింట్లో తనొకడే కొస్త అందుబాటులో ఉన్నాడు తను లేకపోతే వీళ్ళని ఎవరు కనిపెట్టి ఉంటారు సంపాదించిపెట్టినా పెట్టకపోయినా, ఉన్న నలుగురూ కళ్ళముందు తిరగాలని ఆశించే తలిదండ్రులని కాదనటం ఎలా!. పయిగా తనకి సర్టిఫికెట్లే లేవే... ఎక్కడికి పడితే ఎవరు చూస్తారు తన మొహం తనకున్న చదువూ .. విజ్ఞానం ఆ ఒక్క కాగితం ముక్కలేకపోవడంతో తుడిచిపెట్టుకుపోయాయి. తనతోచదివి పాసుపోయినవాళ్లు యిప్పుడు బి ఏలు అయిపోతున్నారు. తనుమాత్రం ఎదుగూబొదుగూలేకుండా మొండిగా నిలబడిపోయాడు. ఇంత వెగటుజీవితంలోనూ, అరవిందం సారస్వతసేవ వదలలేదు. అతని గేయాలు ... రచనలూ .. పత్రికలూ . ప్రీతితో మన్నిస్తాయి. అదే అతనికి హృదయశాంతి కాని అదిక్షణికం. ఆ వ్యర్థపు చదువూ.. యీ నిరుద్యోగ జీవనమూ తలచుకుంటుంటే మనస్సు వికలమయిపోతూంది అరవిందానికి.

పాతికేళ్లు సమీపిస్తున్న అరవిందం, తండ్రి అండలో, తన శుభదినాలు కల్పించుకొని. ఆశిస్తూ.. ఎదురుచూస్తూ...గమ్యంలేని పథికుడిలా . జీవితం వెళ్లబుచ్చుతున్నాడు. 'యింకా తనలాంటి అభాగ్యులెంతమంది లోకంలో ఉన్నారో అనుకుంటూ' ! ★